

Robert Egnell: Rektors högtidstal 2024

Talare

Robert Egnell
Rektor vid Försvarshögskolan

Datum

22 november 2024

Plats

Stockholm

- 1 I normala tider är lärosätena helt centrala miljöer för bildning, innovation, kritiskt tänkande och samhällsförändring. I en värld som ständigt förändras, är universiteten de institutioner som både förvaltar och vidareutvecklar mänsklighetens samlade kunskap. Här föds nya idéer, lösningar på globala utmaningar skapas, och nästa generation av ledare, forskare och visionärer formas. De grundläggande akademiska värdena friheten, integriteten och kvalitén låter oss och våra studenter formulera och testa idéer och som både utvecklar och breddar det demokratiska samtalet.
- 10 Men tyvärr lever vi inte i normala tider. Just nu bevittnar vi hur krig och konflikter rasar i Europa och Mellanöstern, hur terror och radikaliseringsorganisering, organiserad brottslighet, polarisering, påverkansoperationer, hat och hot trasar sönder våra samhällen. Vi bevittnar hur gemensamma globala utmaningar som klimatförändringarna, pandemier, extrem fattigdom och flyktingströmmar utmanar oss på en existentiell nivå.

I dessa tider provas vi extra hårt, och kraften i de akademiska värdena sätts därmed på prov. Men genom att vårt ständiga sökande efter ny kunskap, efter sanning, och genom vårt främjande av kreativitet och kritisk reflektion så spelar vi en avgörande roll för att stå upp för vårt demokratiska samhälles mest grundläggande värden. Vi bidrar till sammanhållningen och robustheten i samhället. Vi bidrar till att skingra den vilseledande informationens dimma. Men det är inte allt...

- 25 Under ett besök i Ukraina våren 2023 bevittnade jag hur universitetens roll i krig inte bara består utan bli än viktigare. Robusta samhällen fortsätter att fungera och behöver kompetenta nyutexaminerade människor och ny kunskap även mitt i det brinnande kriget och för den framtida återuppbyggnaden av Ukraina. Lärosätena spelar en än viktigare roll som symbol - för framtiden, för utveckling och innovation, och för hoppet om en bättre tid. Våra kollegor på
- 30

universiteten i Kiev, Charkiv, Odessa och Lviv säger att om de skulle sluta forska och undervisa - då skickar de signalen till alla - inte minst de unga - att de slutat tro på framtiden. Deras slutsats är därför enkel: De kommer aldrig att ge sig. I
35 tider av osäkerhet och krig är lärosätena några av de fyra som lyser vägen framåt mot en bättre tid och inget hopp – de får inte slockna.

Det här är Försvarshögskolans första akademiska högtid i det här formatet, då vi i dag promoverar våra första egna doktorander. Akademiska högtider och
40 traditioner är dock lika gamla som universitetssystemet självt - vilket gör att vi får tillbaka ungefär en tusenårig historia från Bologna, via Humboldt till dagens moderna lärosäten. Traditionen bjuder att vid dessa akademiska ceremonier promoveras de som genomgått det storartade elddopet att som doktorander till slut disputerat. Det är också ett tillfälle att installera nya professorer som
45 därmed nått den allra högsta nivån i det akademiska systemet. Vi passar också på att uppmärksamma de som uppnått docentsnivån, och de som utmärkt sig som särskilt skickliga och uppskattade forskare och lärare.

I dag visar vi också vår uppskattning till de som gjort extraordinära insatser för
50 Försvarshögskolan och vårt verksamhetsområde. Och det gör vi genom att promovera hedersdoktorer och genom att dela ut Försvarshögskolans nyinrättade förtjänstmedalj.

Den akademiska högtiden är dock mycket mer än en traditionsrik prisutdelning.
55 Det är lika mycket en symbol för och påminnelse om universitetens och högskolornas själva identitet, våra grundläggande värden, och vår viktiga roll i samhället. När denna ceremoni skulle designas var det alltså för att utstråla vår historia, vår identitet och vår framtid. Låt mig därför backa bandet lite.

60 Försvarshögskolan är i formell mening väldigt ung (faktiskt fortfarande en tonåring) men vi vilar samtidigt på århundraden av militära utbildningstraditioner på högre nivå. Redan Carl von Cardell, 1818 års grundare av det Högre artilleriläroverket på Marieberg, inrättade utbildningarna med vetenskapen och akademien som grundpelare. Friherren Hugo Raab ville
65 några årtionden senare reformera det som då hette Krigsskolan på vetenskaplig grund, vilket också blev början på en tidig professionalisering av officerskåren.

Det var ändå så att när Försvarshögskolan 2008 formellt inrättades som lärosäte i det akademiska systemet, så giftes två starka kulturer med många århundraden

av erfarenheter, traditioner och arbetssätt ihop. Det äktenskapet var inte en självklar dans på rosor, men med ett mycket hårt gemensamt arbete lyckades vi tio år senare av Universitetskanslersämbetet erhålla examensrättigheter på alla nivåer inom ett område som heter försvar, krishantering och säkerhet. Detta var
75 ett viktigt mål och kvalitetskvitto, och vi har flera av mina företrädare och styrelseordföranden med oss ikväll som gjorde detta möjligt. Förutom kvalitetskvittot gav examensrätten oss det akademiska systemets alla verktyg för att förverkliga våra ambitioner. Men vilka ambitioner skulle vi sträva mot? Vad skulle vårt unika bidrag till universitetsvärlden och försvarssektorn vara?

80 Ytterligare år av målinriktat, strategiskt arbete har gjort att vi idag står trygga i vår identitet. Vår vision handlar om att vara ett av de ledande lärosätena inom försvar, krishantering och säkerhet – även internationellt. Vi existerar för att bidra till Sveriges och våra allierades försvarsförmåga, till internationell säkerhet,
85 och till robusta demokratiska och hållbara samhällen som kan stå emot samtliga utmaningar som vi står inför. Vi är därmed en slags kunskapsmotor inom Totalförsvaret.

Försvarshögskolan är en unik och fantastisk mötesplats mellan det militära och
90 det civila, mellan akademi och profession, mellan teori och praktik och mellan det nationella och det internationella. Det är den här mångfalden av kunskap, perspektiv och erfarenheter som gör Försvarshögskolan så intressant och som gör att de bästa studenterna och lärarna just nu rör sig på våra campus. Mötesplatsen är vårt framgångskoncept, eller "theory of victory" som vi numera
95 säger på Nato-engelska.

Och vilken enorm resa vi har gjort. Vi har i dag ett fullt utvecklat professionsbaserat akademiskt utbildningssystem för officerskåren. Från grundnivåns officersprogram, via det högre officersprogrammets
100 masterexamen, till forskarutbildningar och en internationell forskarskola för officerare inom fyra ämnen.

Vi växer också så att det knakar. Officersutbildningarna har i princip dubblats de senaste åren och vi är idag ett lärosäte med över 500 anställda och 2 000
105 studenter.

Trots den snabba tillväxten har vi också utvecklats kvalitativt. Sedan examensrättigheten har vi inrättat sju masterprogram och fyra

110 forskarutbildningar - mer än hälften av dessa är internationella program och i
flera fall har vi högst söktryck i landet. Vi har utvecklat ett helt nytt
kvalitetssystem i nära samarbete mellan fakulteten och linjen.

Vi når hela tiden nya forskningsframgångar och har bara under det senaste året
115 fått vår första Wallenberg Academy Fellow och dessutom tilldelats
Vetenskapsrådets båda framstående gästprofessurer i Kerstin Hesselgrens och
Olof Palmes namn - jag undrar om det ens har hänt tidigare? Vi utvecklar ett
nytt forskningsinstitut för den militära professionen och en internationell
forskarskola för att samla de främsta militära tänkarna från hela världen här hos
120 oss i Stockholm.

Tillsammans med Luleå tekniska universitet och Örebro Universitet och har vi
fått regeringens förtroende att leda Campus totalförsvaret - ett samarbetsinitiativ
för att hela högskole-och universitetssektorn ska bidra till
125 kompetensförsörjningen och kunskapsutvecklingen av totalförsvaret. Vi visar
därmed ledarskap inom hela sektorn och tar ett ansvar som får effekt långt
utanför våra väggar.

Skulle jag fortsätta rabbla våra framgångar skulle champagnen bli både ljummen
130 och avslagen. Men jag hoppas att det framgått att vi har all anledning att under
en kväll få stanna upp för att hylla inte bara de som snart kommer upp på scen
utan alla de fantastiska prestationer som våra medarbetare och studenter på
Försvårshögskolans utför. Inte minst firar vi det ultimata beviset på vår
utveckling som lärosäte – promovering av våra första egna doktorer.

135 Och det vi bevittnar och gör ikväll för första gången, allt från musiken,
medaljerna, underhållningen, talen, ni gäster, till rektors talar, professorernas
stolor, doktorernas hattar, diplom, ringar och det som kanske sticker ut allra
mest – doktorssabeln (symbolen för skärpan i avhandlingens argument) som
140 återinförs i det svenska akademiska systemet för första gången sedan 1860-talet.
Allt detta symboliserar mötet mellan de bästa av två världar och den civilmilitära
mötesplats och identitet som vi främjar och lever efter.

Kära gäster. Det är en glädjens kväll och vi är så glada att ni vill fira den med oss.
145 Samtidigt pockar ständigt en bister omvärld konstant på vår uppmärksamhet
och det är därför farligt lätt att en slags uppgivenhet smyger sig in, att vi
resignerar och accepterar att så här är världen helt enkelt. Det är människans, det

politiska systemets eller det internationella systemets natur. Men vetenskapen,
och alla som verkar inom akademien (speciellt på Försvarshögskolan) har inte i
sitt DNA att acceptera rollen som passiva passagerare på historiens skenande
tåg. Vi har uppgiften att utbilda framtidens ledare. Vi har uppgiften att finna
lösningarna på både dagens och morgondagens mest komplexa problem. Vi
måste därmed ta ansvar för att inte acceptera utan snarare forma den framtid,
det samhälle, vi vill leva i. Jag vill därför avsluta med att repetera mina Ukrainska
rektorskollegors enkla visdomsord - vi ger oss aldrig. Tack.

Källa

<div>Manuskript hämtat från fhs.se (2025-11-19)</div>

Taggar

Högtidstal, Rektors tal

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/robert-egnell-rektors-hogtidstal-2024>